

VATIKAN

Izdelal:

Osnovni podatki

- Vatikanska mestna država,
- Glavno mesto je Mesto Vatikan,
- Uradni jezik je latinščina,
- Površina je 0,44km²,
- 821 prebivalcev (2007),
- Gostota je 1780/km² ,
- Denarna enota je evro (€).

Geografija

- Celotno ozemlje leži v mestu Rim, na Vatikanskem griču,
- Deli se na štiri dele:
 - Baziliko svetega Petra, s trgom sv. Petra,
 - Vatikanske muzeje,
 - Upravne in pomožne zgradbe,
 - Vatikanski vrtovi,
- Nimajo svojih naravnih vodotokov,
- Podnebje je zmerno z milimi zimami in dolgim poletjem,
- Imajo heliport in železnico, ki ni v uporabi,
- Vatikan je edina država na svetu, v kateri je prav vse nepremično premoženje last enega samega subjekta, Svetega sedeža.

Gospodarstvo

- Celotno gospodarsko aktivnost nadzoruje država,
- Vatikanski dohodki pretežno izvirajo iz upravljanja premoženja ter iz prispevkov vernikov po vsem svetu,
- Denarna enota je evro, pred letom 2002 pa vatikanska lira,
- Vatikan kuje kovance z motivom papeža na zadnji strani,
- Nimajo kmetijstva,
- Zaposlenih je 3000 ljudi, ki večinoma nimajo vatikanskega državljanstva
- Imajo radio Vatikan in vplivni dnevnik Osservatore Romano,
- Imajo svojo lastno zelo učinkovito poštno službo,
- Telefonski sistem majo poenoten z Italijo.

Turizem

- V Vatikan pride vsako leto več milijonov turistov,
- Npr. leta 2003 je bilo v Vatikanu 7,3 mio turistov,
- Ob smrti Janeza Pavla II. in volitvah novega papeža je bilo v Vatikanu 6 mio turistov,
- Največ turistov si ogleda Baziliko sv. Petra, vatikanske muzeje, Sikstinsko kapelo in Vatikanske vrtove, kjer so ogledi možni le v skupinah,
- Turisti ne vplivajo veliko na dohodke Vatikana, saj v Vatikanu ne morejo prespati, do pred nekaj leti, pa tudi ni bilo odprte nobene restavracije.

Šolstvo

- Sveti sedež je ustanovitelj nekaj univerz,
- Pretežno so to teološke univerze,
- Sedež akademije je znotraj Vatikana, same institucije pa pretežno delujejo na ozemlju Italije.

Zgodovina do leta 1929

- Izročilo pravi, da so tukaj po mučenju pokopali apostola Petra, prvega rimskega škofa,
- Za cesarja Konstantina so na vatikanskem griču zgradili v čast sv. Petra prvo cerkev in nato prvo papeževo rezidenco,
- Da je leta 754 papež formalno postal posvetni vladar obsežnega ozemlja v srednji Italiji - tako imenovane Papeške države,
- Papeži so si ves čas prizadevali ohraniti to posvetno oblast,
- Največja grožnja temu je prišla v 19. st. s pojavom nacionalizmov v Evropi,
- Leta 1860 je bilo večji del Papeških držav vključenih v Italijo,
- Papežu je za naslednjih deset let ostala le še oblast na območju, ki se je nekako pokrivalo z današnjo deželo,

- Italijanski kralj je leta 1870 Piju IX. predlagal, naj svoje ozemlje prostovoljno preda italijanskemu kraljestvu, obdrži pa posvetno oblast v Leoninskem mestu (to je del Rima zahodno od Tibere),
- Papež je ponudbo zavrnil, zato so italijanske čete generala Raffaeleja Cadorne 20. septembra 1870 po slabem odporu papeževe vojske vkorakale v Rim,
- Papež se razglasi za ujetnika, in se zaprl znotraj obzidja Vatikana, ki ga tudi njegovi nasledniki niso zapustili naslednjih 60 let,
- Za neurejeno razmerje med Svetim sedežem in Italijo med letoma 1870 in 1929 se je uveljavilo poimenovanje Rimsko vprašanje,
- Kraljevina Italija je položaj Svetega Sedeža kot vrha vesoljne katoliške cerkve uredila enostransko s posebnim zaščitnim zakonom,
- Ta je priznal papežu nedotakljivost njegovih prostorov v Vatikanu in nekaterih drugih zgradb v Italiji,
- Osebo papeža je glede njene zaščite izenačila z osebo italijanskega kralja,
- Diplomatski predstavniki, akreditirani pri Svetem sedežu, so imeli povsem enak položaj z diplomatskimi predstavniki, akreditiranimi v Italiji,
- Kljub temu pa v tem obdobju ni mogoče govoriti o Vatikanu kot o državi.

Zgodovina po letu 1929

- Lateranske pogodbe, ki sta jih sklenila papež Pij XI. in Benito Mussolini, so 11. 2. 1929 vzpostavile novo stanje,
- Italija je priznala suvereno državo Vatikanskega mesta kot trajno nevtralnega območja, poleg tega pa ji je naklonila določene ugodnosti, brez katerih Vatikan ne more delovati,
- Italija se je med drugim zavezala, da bo dobavljala vodo in elektriko, omogočila priklop v telekomunikacijska omrežja, da v bližini Vatikana ne bo gradila visokih stavb, da ne bo dopustila preletov letal itd,
- Z Lateranskimi pogodbami je bilo določeno tudi, da papeževa poletna rezidenca v Castel Gandolfu ter približno dvajset zgradb v Rimu uživajo eksteritorialni status,
- Nemška okupacijska vojska je med drugo svetovno vojno spoštovala nevtralnost Vatikana in njegovih meja nikdar ni prestopila .

- Ne glede na to je 25. april kot dan osvoboditve izpod nemške okupacije državni praznik tudi v Vatikanu,
- Švicarska garda je med nemško okupacijo odložila strelno orožje in na meji z Italijo patroljirala oborožena le s helebardami,
- Vatikan je bil med vojno dosledno nevtralen, po mnenju kritikov kar preveč,
- Od konca druge svetovne vojne do danes je bilo na čelu rimsko katoliške cerkve in s tem Vatikanskega mesta šest papežev,
- Najbolj odmeven dogodek, ki se je v tem času zgodil na ozemlju Vatikana, je bil nedvomno neuspeli poskus atentata na papeža Janeza Pavla II., ki se je zgodil 13. maja 1981,
- Spremembe konkordata med Svetim sedežem in Italijo leta 1984 so odpravile privilegirani položaj rimskokatoliške cerkve, ki je pred tem v Italiji imela položaj državne vere.

Vatikan ni država?

- Avtorji, ki trdijo, da Vatikan ni država - čeprav se strinjajo, da Vatikan ni del Italije, se sklicujejo predvsem na troje “pomanjkljivosti”:
- Vatikan ima izredno majhno površino in je kakršnakoli gospodarska samozadostnost izključena,
- Vatikan nima nobenega stalnega prebivalstva. Državljanstvo Vatikana je enako kot pravica do prebivališča vezana na opravljanje določenih funkcij v rimskokatoliški cerkvi in s prenehanjem teh funkcij preneha,
- Kot subjekt mednarodnega prava največkrat nastopa Sveti sedež in ne Vatikan. Diplomatski predstavniki tujih držav so akreditirani pri Svetem sedežu in ne pri Vatikanu. Mednarodne pogodbe sklepa Sveti Sedež, ki je tudi član mednarodnih organizacij, razen nekaterih izjem (Vatikan je npr. član Svetovne poštne unije).

Vatikan je država?

- Nasprotniki stališča, da Vatikan ni država, trdijo:
- Velikost države ni odločilnega pomena pri presoji, ali neko ozemlje šteje za državo. Čeprav je Vatikan najmanjša država na svetu, pa obstaja še nekaj izredno majhnih držav (Monako, Nauru...), ki niso bistveno večje,
- Stalnost prebivalstva prav tako ni pogoj, da lahko govorimo o državi. Drži, da je Vatikan posebnost, vendar je nesporno, da je med Vatikanom in določeno kategorijo ljudi pravna vez, ki je povsem primerljiva z vezjo med katero drugo državo in njenimi državljani,
- Sveti Sedež kot poseben subjekt mednarodnega prava, ki sam po sebi ni posvetne narave, zastopa in uresničuje interese Vatikana kot posvetne države. Ta vloga Svetega sedeža izhaja iz njegove razvite diplomatske mreže z dolgo zgodovino in neprekinjeno tradicijo ter iz dejstva, da je Vatikan država, ustanovljena zato, da se ustvarijo pogoji, da lahko Sveti Sedež nemoteno opravlja svojo funkcijo.

Švicarska garda

- Švicarska garda predstavlja oborožene sile Vatikana,
- Skrbi za varnost apostolske palače, varuje papeža in nadzira vhode v Vatikan,
- Ustanovljena je bila 21. 1. 1506, ko je skupina 150 Švicarjev prišla v papeško službo,
- Švicarska garda je danes najstarejša in hkrati najmanjša oborožena sila na svetu,
- Pogoji za vstop v Švicarsko gardo:
 - švicarski državljan,
 - katolik,
 - moralno-etičen
 - star med 19 in 30 leti,
 - najmanj 174 cm visok,
 - neporočen,
 - univerzitetna ali visokošolska izobrazba.

